

Universiteit Utrecht

Medieert opvoeding de relatie tussen etniciteit en jeugdcriminaliteit?

Onderzoek naar de mediërende rol van opvoeding op de relatie tussen etniciteit en jeugdcriminaliteit onder 12- tot en met 18-jarige middelbare scholieren in Nederland

Evelien Bergman (3918920)

Master Jeugdstudies

Masterthesis

Docent: M. Tuithof

Universiteit Utrecht

13 juni 2016

Wordcount: 5929

Samenvatting

Het is bekend dat een niet-westerse etniciteit samenhangt met het plegen van meer criminaliteit. Deze cross-sectionele studie onderzocht of opvoeding het verband tussen etniciteit en criminaliteit medieert bij scholieren. Verwacht werd dat niet-westerse ouders een andere opvoeding hanteren dan westerse ouders, wat het verband tussen een niet-westerse etniciteit met meer criminaliteit verklaart. Er is gebruik gemaakt van gegevens van 7106 12- tot 18-jarige scholieren uit het Peilstationsonderzoek 2011. Regressie-analyses waarbij gecontroleerd werd voor sekse en opleidingsniveau, tonen aan dat alleen ouderlijk toezicht het verband tussen een niet-westerse opvoeding en criminaliteit medieert. Responsiviteit en monitoring mediëren niet. Ouderlijk toezicht, dat minder voorkomt in een niet-westerse opvoeding, blijkt een beschermende factor tegen criminaliteit te zijn en verklaart het verband tussen etniciteit en criminaliteit. De mediërende rol van ouderlijk toezicht kan verklaard worden door de sociale controle theorie van Hirschi: ouderlijk toezicht is een vorm van indirecte controle dat een scholier ervan weerhoudt criminaliteit te plegen. Gezien het gebrek aan ouderlijk toezicht in een niet-westerse opvoeding, zouden deze ouders baat kunnen hebben bij opvoedondersteuning gericht op deze dimensie, zodat criminaliteit voorkomen kan worden.

Trefwoorden: etniciteit – jeugdcriminaliteit- opvoeding – opvoeddimensies - zelfrapportage

Abstract

It is well-known that non-western people in the Netherlands commit more crimes than western people. This cross-sectional study investigated the mediating role of parenting in the relationship between ethnicity and delinquency among scholars. It was expected that non-western parents differ in parenting practices from western parents, which explains the relationship between a non-western ethnicity and more delinquency. This study used data from 7106 12- to 18-years old scholars from the Peilstationsonderzoek 2011. Regression-analyses controlled for gender and level of education showed that only parental surveillance mediates the relationship between ethnicity and delinquency. Responsivity and monitoring did not. Parental surveillance is a protective factor against delinquency, which appears less in non-western parenting and explains the relationship between ethnicity and delinquency. The mediating role of parental surveillance can be explained by Hirschi's social control theory: parental surveillance is a form of indirect social control and refrains scholars from delinquency. Because parental surveillance protects against delinquency and there's a lack of this dimension in non-western parenting, non-western parents will benefit from parenting assistance focused on this dimension, because it could prevent delinquency.

Keywords: ethnicity – youth delinquency – parenting - parental dimensions – self-report

Inleiding

Eén van de speerpunten van het huidige Nederlandse kabinet is het terugdringen van jeugdcriminaliteit (Rijksoverheid, 2015). Het kabinet wil dit bewerkstelligen door vroeg in te grijpen, snel te straffen en goede nazorg te bieden. In de Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit [MZJ] uit 2010 gaf 38% van de 12- tot 17-jarige jongeren aan een delict gepleegd te hebben (Van der Laan & Blom, 2011). Bijl, Blom, Oudhof en Bakker (2006) omschrijven dat er een oververtegenwoordiging van allochtone jongeren is in het Nederlands strafrechtelijk systeem en dat relatief veel allochtone jongeren in penitentiaire instellingen zitten. Criminaliteit kan nadelige gevolgen hebben voor de maatschappij omdat het bijvoorbeeld gevoelens van onveiligheid teweeg kan brengen. Maar ook voor de dader zelf kunnen nadelige gevolgen optreden: criminaliteit heeft bijvoorbeeld een negatieve invloed op opleidingsniveau en latere beroepsmogelijkheden (Tanner, Davies & O'Grady, 1999).

Gezien de oververtegenwoordiging van allochtone jongeren in het Nederlands strafrechtelijk systeem is het belangrijk erachter te komen welke factoren het verband tussen etniciteit en criminaliteit verklaren. Probleemgedrag wordt steeds stabiel en is daardoor steeds moeilijker te veranderen naarmate een kind ouder wordt (Bernazzani, Cothe, & Tremblay, 2001; Weijers & Elliarts, 2008). Het is daarom juist belangrijk risicofactoren van vroege, kleine criminaliteit in kaart te brengen zodat dit voorkomen kan worden door middel van preventie. Hierbij moet ook de rol van ouders bekeken worden, welke van grote invloed blijkt te zijn op het ontstaan van jeugdcriminaliteit (Griffin et al., 2000; Hove et al., 2008). In dit onderzoek zal daarom bekeken worden of opvoeddimensies verklarende factoren zijn voor het verband tussen etniciteit en jeugdcriminaliteit. Mogelijk hanteren niet-westerse ouders een ander soort opvoeding, welke het verband tussen etniciteit en criminaliteit verklaart. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt: "Medieert opvoeding het verband tussen etniciteit en criminaliteit onder 12- tot 18-jarige scholieren?". Bij opvoeding wordt onderscheid gemaakt tussen de dimensies responsiviteit en controle, welke later beschreven zullen worden.

Omdat jeugdcriminaliteit een te complex probleem is om enkel vanuit één discipline te verklaren zal dit onderzoek criminaliteit vanuit meerdere disciplines bekijken: het onderzoek is interdisciplinair van aard. Zo is opvoeding vooral een pedagogisch aspect en etniciteit een demografisch aspect dat meer aan sociologie gerelateerd is. Daarnaast is bij verschil in opvoeding tussen westerse en niet-westerse etniciteit ook de culturele discipline van belang. Verwacht wordt dat alle disciplines in interactie met elkaar staan en tezamen bijdragen aan een verklaring voor het verband tussen etniciteit en criminaliteit.

Inzicht in dit interdisciplinaire vraagstuk levert een bijdrage aan de wetenschappelijke kennis: in Nederland is nog niet eerder onderzoek gedaan naar de mediërende rol van de

afzonderlijke opvoeddimensies op het verband tussen etniciteit en criminaliteit; vaak werden de dimensies samengenomen in opvoedstijlen. Kennis over de rol van de afzonderlijke dimensies kan een belangrijke rol spelen bij preventie. Wanneer duidelijk wordt of één of beide dimensies beschermend zijn tegen criminaliteit onder niet-westerse scholieren kan hierop ingespeeld worden middels preventie, waardoor de kans op delinquentie gereduceerd kan worden. Dit zal zowel de scholier zelf als de maatschappij ten goede komen.

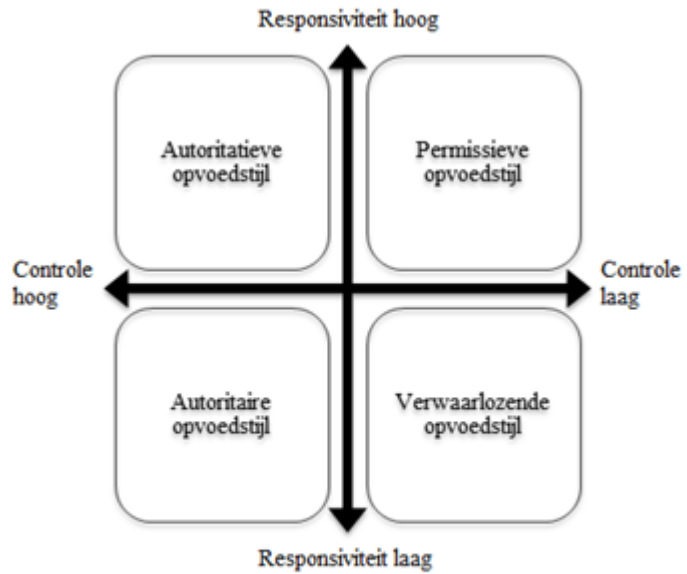
Etniciteit en criminaliteit

De bevinding van Bijl et al. (2006) dat jeugdcriminaliteit samenhangt met etniciteit komt overeen met het onderzoek Kruissink en Essers (2004). Zij toonden aan de hand van zelf-rapportageonderzoek onder 1056 jongeren aan dat allochtone jongeren relatief meer delicten plegen dan autochtone jongeren en maakten onderscheid tussen verschillende typen delicten. Zwartrijden in het openbaar vervoer en meedoen aan vechtpartijen in het openbaar worden significant meer gemeld door allochtone jongeren dan door autochtone jongeren; bij de overige delicten is geen verschil te vinden. In hun onderzoek kan echter sprake zijn van een selectie effect aangezien de onderzochte allochtone jongeren vooral uit middelgrote en grote steden komen. In huidig onderzoek zal hierop gecontroleerd worden. Jennissen en Blom (2007) concluderen aan de hand van verdachtencijfers tevens dat 12- tot 17-jarigen uit allochtone herkomstgroepen een grotere kans hebben verdacht te worden van een misdrijf dan autochtone Nederlanders. Het is duidelijk dat er een verband is tussen etniciteit en criminaliteit. Om een goede preventie te ontwikkelen om criminaliteit onder deze risicogroep terug te dringen is het van belang dit verband verder uit te diepen.

Dimensionele en configurationele benadering

Eén van de mogelijke verklaringen voor het verband tussen etniciteit en criminaliteit is opvoeding (Junger, 1990; Jennissen & Blom, 2007). In de literatuur wordt opvoeding vaak vanuit twee benaderingen bekeken: er is onderzoek dat zich focust op opvoedstijlen (de configurationele benadering) en onderzoek dat zich richt op opvoeddimensies (de dimensionele benadering) (Hoeve et al., 2009). Dit onderzoek zal uitgaan van de dimensionele benadering waarbij de dimensies responsiviteit en controle centraal staan. In de literatuur wordt in plaats van responsiviteit ook vaak het begrip steun genoemd (Hoeve et al., 2009). Bij controle gaat het om het stellen van regels, het monitoren en het trekken van grenzen met betrekking op het gedrag van adolescenten. Adolescenten moeten hun ouders bijvoorbeeld vertellen met wie ze omgaan en waar ze naartoe gaan, zodat hun ouders dit kunnen controleren (Kerr & Stattin, 2000). Hoewel huidig onderzoek uitgaat van de dimensionele benadering zullen er ook onderzoeken aangehaald worden welke uitgaan van de

configurationele benadering waar de dimensies responsiviteit en controle in terug komen. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen vier opvoedstijlen die geïntroduceerd zijn door Baumrind (1966): de autoritaire, de autoritatieve, de permissieve en de verwaarlozende opvoedstijl. In figuur 1 is de schematische voorstelling van deze opvoedstijlen te zien (Maccoby & Martin, 1983). Een autoritatieve opvoedstijl wordt gekenmerkt door veel controle en veel responsiviteit, een autoritaire opvoedstijl door veel controle en weinig responsiviteit, een permissieve opvoedstijl door weinig controle en veel responsiviteit en een verwaarlozende opvoedstijl door zowel weinig controle als responsiviteit (Arnett & Hughes, 2012).

Figuur 1: schematische weergave opvoedstijlen van Maccoby & Martin (1983)

Etniciteit en opvoeding

De cultuur van ouders zou samen kunnen hangen met een bepaalde manier van opvoeden, welke van invloed kan zijn op criminele gedragingen van de scholier. Zo wordt de Marokkaanse cultuur gekenmerkt door collectivistische belangstelling voor familie, conformeren en sociale harmonie. Dit kan in de opvoeding terugkomen doordat ouders strenge regels stellen (Stevens, Vollebergh, Pels & Crijnen, 2007; Eldering, 2006), wat kan resulteren in een hogere mate van controle. Dit wordt bevestigd door Rudy en Grusec (2006). Zij vonden dat moeders uit een collectivistische cultuur (niet-westerse culturen) vaker een autoritaire opvoeding met meer controle en minder responsiviteit hanteren dan moeders uit individualistische culturen (westerse culturen). Hierdoor kan geconcludeerd worden dat niet-westerse ouders een opvoeding met meer controle en minder responsiviteit te hanteren dan westerse ouders.

De relatie van opvoeding met criminaliteit

Het verschil in opvoeding tussen niet-westerse en westerse scholieren verklaart mogelijk het verschil in het plegen van het aantal delicten. De manier van opvoeden zou namelijk samen kunnen hangen met het plegen van criminaliteit.

Artikelen gericht op de opvoedstijlen tonen aan dat een autoritatieve opvoedstijl beschermend is tegen externaliserend probleemgedrag van adolescenten, waaronder delinquentie (Williams et al. 2009; Arnett & Hughes, 2012; Hovee, Dubas, Gerris, van der Laan en Smeenk, 2011). De overige opvoedstijlen (autoritaire, permissieve en verwaarlozende) vergroten juist de

MEDIEERT OPVOEDING DE RELATIE TUSSEN ETNICITEIT EN JEUGDCRIMINALITEIT?

kans op probleemgedrag en delinquentie (Thompson, Hollis & Richards, 2003; Hoeve et al, 2011; Hoeve et al, 2009). In figuur 2 is te zien welke opvoedstijl al dan niet beschermd is tegen probleemgedrag en criminaliteit.

Figuur 2: de opvoedstijlen opgesplitst in responsiviteit en controle en een weergave of de opvoedstijl een beschermde factor of risicofactor is voor criminaliteit

	Autoritatief	Autoritair	Permissief	Verwaarlozend
Responsiviteit	Hoog	Laag	Hoog	Laag
Controle	Hoog	Hoog	Laag	Laag
Risico/beschermend	Beschermend	Risico	Risico	Risico

Bovenstaande artikelen tonen aan dat responsiviteit en controle tezamen beschermen tegen criminaliteit, maar het is niet duidelijk welke dimensies afzonderlijk beschermen. Zo lijkt responsiviteit beschermend te zijn tegen criminaliteit bij een autoritatieve opvoedstijl, terwijl het bij een permissieve opvoedstijl juist een risico voor criminaliteit lijkt te vormen (zie figuur 2). Barnes en Farrell (1992) hebben wel onderzoek gedaan naar de onafhankelijke relatie tussen responsiviteit en probleemgedrag. Zij tonen met hun onderzoek onder 699 adolescenten aan dat ondersteuning een beschermend effect heeft op delinquentie. Het beschermende effect van responsiviteit kan verklaard worden door de *sociale controle theorie* van Hirschi (1969), waarvan het uitgangspunt is dat elk mens geneigd is zich asociaal te gedragen, maar sociale bindingen de mens hiervan kunnen weerhouden. Eén van deze bindingen is hechting. Wanneer een scholier geïnteresseerde ouders heeft die betrokken zijn bij zijn/haar leven, zullen ze beter gehecht zijn en hen minder snel willen teleurstellen wat hen ervan weerhoudt zich crimineel te gedragen (Hirschi, 1969, zoals beschreven in Lilly, Cullen & Ball, 2010).

Ook over controle zijn onduidelijkheden: deze dimensie lijkt beschermend te zijn bij een autoritatieve opvoedstijl maar bij een autoritaire opvoedstijl een risico te vormen (zie figuur 2). Diverse onderzoeken hebben wel onderzoek gedaan naar controle als losstaande dimensie. Griffin et al. (2000) tonen met hun zelfrapportage-onderzoek onder 228 scholieren in groep 8 aan dat meer controle samenhangt met minder criminaliteit. Ook in het longitudinale zelfrapportage onderzoek van Parker en Benson (2004) zijn er negatieve verbanden gevonden tussen controle en verschillende risicogedragingen onder adolescenten, waaronder delinquentie. Dit komt tevens overeen met de *sociale controle theorie* van Hirschi (1969): controle is namelijk een binding met de maatschappij en gebrek aan controle door ouders doet deze binding afzakken. Wanneer de sociale controle van ouders minder is, zullen kinderen zich minder verantwoord voelen naar hun ouders toe, waardoor het risico op criminaliteit groter wordt (Lilly, Cullen & Ball, 2010).

Er zijn echter ook studies die geen beschermend effect van controle op delinquent gedrag vinden. Zo hebben Crosnoe, Erickson en Dornbusch (2002) longitudinaal zelfrapportage-onderzoek gedaan naar de beschermende rol van familierelaties op delinquentie onder 3046 adolescenten in de Verenigde Staten. Hierin werd geen beschermende rol van ouderlijke controle op delinquentie van adolescenten gevonden. Ook Keijsers, Branje, Van der Valk en Meeus (2010) vonden geen verband tussen controle en delinquentie.

Uit diverse onderzoeken kwam een inconsistent beeld naar voren over het verband tussen controle en criminaliteit. De onderzoeken van Griffin et al. (2002), Parker en Benson (2004) en Crosnoe, Erickson en Dornbusch (2002) vonden in het buitenland plaats: mogelijk wordt er in Nederland een ander verband tussen controle en criminaliteit gevonden. Het enige Nederlandse onderzoek gebruikt een kleine steekproef (N=289), wat als beperking gezien kan worden. Het huidige onderzoek dat onder Nederlandse scholieren plaatsvindt maakt gebruik van een grote steekproef (N=7106).

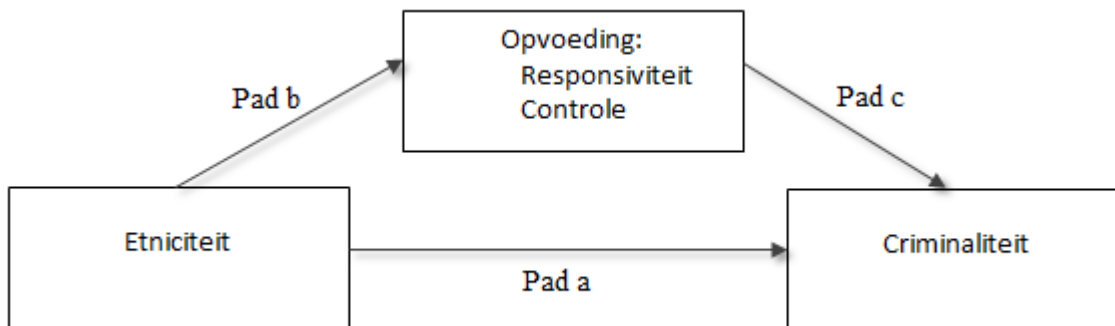
Huidige studie

Voorgaande studies kunnen niet voorzien in een antwoord op de vraag of responsiviteit en/of controle het verband tussen criminaliteit en etniciteit onder Nederlandse scholieren onafhankelijk van elkaar kunnen verklaren. Om een goede interventie te kunnen ontwikkelen is het van belang te weten of beide, of één van de dimensies een beschermende invloed heeft en welke dimensie de sterkste invloed heeft op de relatie tussen etniciteit en criminaliteit. Aan de hand van een grote, representatieve steekproef waarin de niet-westerse etniciteit ruim vertegenwoordigd is worden de verschillende mediatiestappen doorlopen (figuur 3). Eerst zal onderzocht worden of het hebben van een niet-westerse etniciteit de kans op criminaliteit vergroot (pad a figuur 3). Uit de literatuur blijkt dat een niet-westerse etniciteit samenhangt met verschillende vormen van criminaliteit en er wordt verwacht dat dit tevens in het huidige onderzoek teruggevonden zal worden (*H1*) (Bijl et al., 2006; Kruissink & Essers, 2004; Jennissen & Blom, 2007). Ten tweede is het voor mediatie noodzakelijk dat het verband tussen etniciteit en opvoeding in beeld gebracht wordt (pad b figuur 3). Omdat niet-westerse ouders vaker een autoritaire opvoeding (een opvoeding met weinig responsiviteit en veel controle) hanteren dan westerse ouders wordt verwacht dat niet-westerse ouders lager zullen scoren op de dimensie responsiviteit (*H2a*) en hoger op de dimensie controle (*H3a*) (Stevens, Vollebergh, Pels & Crijnen, 2007; Elderling, 2006; Rudy & Grusec, 2006). De derde stap bij mediatie is het bestuderen van relatie van de opvoeddimensies met criminaliteit (pad c, figuur 3). Het is aangetoond dat responsiviteit beschermt tegen criminaliteit (Barnes en Farrell (1992), wat aansluit op de *sociale controle theorie* van Hirschi (1969), waarbij responsiviteit als beschermende binding dient. Er wordt daarom verwacht dat een lagere mate van responsiviteit in de opvoeding in verband

MEDIEERT OPVOEDING DE RELATIE TUSSEN ETNICITEIT EN JEUGDCRIMINALITEIT?

staat met een hogere score op criminaliteit (*H2b*). Er zijn inconsistente bevindingen gedaan over de rol van controle, maar op basis van de *sociale controle theorie* van Hirschi (1969) en de bevindingen van Griffin et al. (2002) en Parker en Benson (2004) wordt verwacht dat een hoge score op controle in verband staat met minder criminaliteit (*H3b*). Ten slotte wordt in de vierde stap onderzocht of de dimensies responsiviteit (*H4a*) en controle (*H4b*) het verband tussen etniciteit en criminaliteit (deels) kunnen verklaren. Verwacht wordt dat beide dimensies onafhankelijk van elkaar zullen beschermen tegen criminaliteit.

Indien opvoeding de relatie tussen etniciteit en criminaliteit kan verklaren biedt dit belangrijke aanknopingspunten voor preventie. Opvoedondersteuning bij niet-westerse ouders kan dan een belangrijke rol spelen in het reduceren van criminaliteit.

Figuur 3: theoretisch model

Methoden

Onderzoeksdesign

Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag wordt gebruik gemaakt van de data van het Peilstationsonderzoek scholieren 2011. Dit onderzoek meet riskant gedrag van scholieren en vindt sinds 1984 elke vier jaar plaats zodat trends omtrent dit gedrag in kaart gebracht kunnen worden. De onderzoekspopulatie bestaat uit scholieren in groep 7 en 8 van het basisonderwijs en scholieren van alle leerjaren op het voortgezet onderwijs op VMBO, HAVO en VWO niveau. Het huidige onderzoek richt zich alleen op 12- tot en met 18-jarige scholieren uit het voortgezet onderwijs. Verondersteld wordt namelijk dat het onderzoeken van criminaliteit bij deze leeftijdscategorie het meest relevant is, aangezien bekend is dat dat criminaliteit met name in de adolescentie toeneemt en in de late adolescentie een piek bereikt (Jennissen & Blom, 2007).

Steekproef

Om scholen te selecteren werd gebruik gemaakt van bestanden van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap die alle scholen van Nederland bevatten. Er werd vooraf gestratificeerd op stedelijkheidsniveau zodat er een goede spreiding was van scholen over platteland en stad. Daarna werden scholen geselecteerd via geautomatiseerde random routine. Door deze aselece gestratificeerde steekproeftrekking is de steekproef representatief voor Nederlandse scholieren. Scholen werden per brief benaderd en indien er na twee weken geen reactie was ontvangen ook telefonisch. Er is een respons van 48% en er namen 141 middelbare scholen deel. De reden voor de non-respons van scholen is dat deze veel benaderd worden voor onderzoek. De scholen die uitvielen verschilden niet significant van stedelijkheidsniveau en percentage allochtonen van deelnemende scholen. Er vielen echter wel vooral grotere scholen uit, waardoor er mogelijk sprake is van selectieve uitval. Door leerlingen van grotere scholen zou mogelijk meer criminaliteit gepleegd worden.

Uit lijsten met klassen werden via een geautomatiseerde random procedure klassen getrokken. In totaal hebben 7783 middelbare scholieren uit 367 klassen de vragenlijst schriftelijk ingevuld. Van de leerlingen heeft 7% de lijst niet ingevuld, de voornaamste reden hiervoor was ziekte. Overige redenen waren spijbelen of bezwaar van de respondent of diens ouder(s). Hoewel spijbelen in verband kan staan met criminaliteit is de uitval van spijbelaars gering (0,4% van de leerlingen vulde de lijst niet in vanwege spijbelen). De steekproef is representatief voor 12- tot 18-jarige middelbare scholieren. Een uitzondering hierop zijn scholieren die LWOO of speciaal onderwijs volgen, zij werden uitgesloten van deelname. Tijdens het controleren van de data zijn 61 vragenlijsten verwijderd wegens missende gegevens of het niet-serieus invullen. In het huidige onderzoek zijn daarnaast 177 respondenten die niet bij één van hun ouders wonen en geen etniciteit aangegeven hebben uit de steekproef verwijderd. Er zijn 40 respondenten verwijderd die niet in de juiste leeftijdscategorie vielen. Vanwege missing values bij een aantal variabelen zijn er daarnaast 397 respondenten uitgesloten waardoor de modellen uiteindelijk getoetst werden aan de hand van de data van 7106 respondenten. De gemiddelde leeftijd is 14,8 jaar ($SD=1,5$).

Procedure

De vragenlijsten zijn klassikaal afgenomen door onderzoeksassistenten van het Trimbos-instituut of medewerkers van de GGD. Zij hebben voorafgaand aan het onderzoek instructies gekregen over het afnemen van de vragenlijsten en beschikten over een draaiboek van de afnameprocedure. De docent was tijdens afname alleen op de achtergrond aanwezig zodat de anonimiteit gewaarborgd werd.

Meetinstrumenten

Etniciteit

De etniciteit van de scholier wordt bepaald door het geboorteland van zowel de scholier als de ouders. Indien de scholier zelf en/of één van beide ouders in het buitenland geboren is, heeft de scholier een andere etniciteit dan de Nederlandse. Indien ouders verschillende buitenlandse etniciteiten hebben wordt er gekeken naar het geboorteland van de moeder (Verdurmen et al., 2012).

In de dataset werden de vragen “In welk land ben je geboren?” en “In welk land zijn je vader en moeder geboren?” gesteld. Indien de scholier op één van deze vragen “Suriname”, “Nederlandse Antillen/Aruba”, “Marokko”, “Turkije” of “in een ander land namelijk [overig niet-westers]” antwoordde werd deze tot de groep niet-westerse scholieren (1) gerekend. Wanneer de scholier drie keer antwoordde met “Nederland” of “in een ander land namelijk [overig westers land]” wordt deze tot de groep westerse scholieren (0) gerekend.

Criminaliteit

Om deze variabele te meten wordt gebruikt gemaakt van veertien vragen die gerelateerd zijn aan kleine criminaliteit. Er werd gevraagd: “Heb je in de laatste 6 maanden wel eens één van de volgende dingen gedaan?”, waarna bijvoorbeeld gevraagd werd “iets uit een winkel gestolen” en “iets op straat met opzet beschadigd of kapotgemaakt”. Scholieren konden bij het beantwoorden van deze vragen uit de volgende opties kiezen: “nooit”, “1 keer”, “2 of 3 keer”, “4 keer of vaker”, waardoor de schaal van 1 tot 5 loopt. Wanneer er een betrouwbaarheidstest wordt gedaan met alle veertien items is $\alpha=,832$.

Responsiviteit

De variabele responsiviteit wordt gemeten aan de hand van drie vragen. De respondent kon hier aankruisen in hoeverre de volgende dingen voor hem/haar kloppen: “mijn ouders laten merken dat zij mij bewonderen”, “mijn ouders laten merken dat zij van mij houden” en “mijn ouders steunen mij bij wat ik doe”. De respondenten konden daarbij kiezen tussen de antwoordmogelijkheden “klopt helemaal niet”, “klopt niet”, “klopt soms wel, soms niet”, “klopt wel” en “klopt helemaal”, waardoor de schaal van 1 tot 5 loopt. Uit de factoranalyse blijkt dat de drie items tot één factor gereduceerd kunnen worden: $\alpha=,820$.

Controle

Hoewel in de literatuur controle als één factor genoemd werd, vond de factoranalyse op de huidige data dat controle opgedeeld kan worden in twee factoren:

Ouderlijk toezicht wordt gemeten aan de hand vraag: "hoeveel weten je ouders van de volgende dingen...", waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen negen verschillende subvragen zoals: "wat je doet in je vrije tijd" en "hoeveel je rookt". De respondent kon daarbij kiezen tussen

MEDIEERT OPVOEDING DE RELATIE TUSSEN ETNICITEIT EN JEUGDCRIMINALITEIT?

"zij weten veel", "zij weten weinig", "zij weten niets" en bij de gedragingen "dat doe ik niet". Respondenten die "dat doe ik niet" antwoordden worden bij de toetsen waar deze variabele in voorkomt gecodeerd als missende waarde. De schaal loopt van 1 tot 3 en de waarden op de schaal zijn omgepoold, waardoor de schaal van 1 (zij weten niets) tot 3 (zij weten veel) loopt ($\alpha = ,717$).

Monitoring wordt gemeten aan de hand van de drie vragen: "voordat je weggaat van huis, willen je ouders dan weten met wie of waar je bent?", "heb je toestemming nodig van je ouders om een avond weg te zijn?" en "als je 's avonds weggaat, willen je ouders dan daarna weten met wie je bent geweest?". De respondenten konden hier kiezen uit "nooit", "een enkele keer", "soms", "vaak" en "altijd", waardoor de schaal van 1 tot 5 loopt. De Cronbach's Alpha voor deze schaal is ,755.

Controlevariabelen

Geslacht van de scholier wordt meegenomen als controlevariabele en gemeten door de vraag "ben je een jongen (1) of een meisje (0)?".

Het opleidingsniveau van scholieren is door school aangeleverd. De categorieën zijn hier: VWO (0), HAVO/VWO (1), VMBO-t/HAVO (2), VMBO-p/t (3).

Analyseplan

In de huidige studie is gebruik gemaakt van IBM SPSS Statistics 23.0 voor het analyseren van de data. De gestandaardiseerde residuen gaven aanzienlijk veel uitbijters (146). De uitbijters bleken allen een relatief hoge score op criminaliteit te hebben. Wanneer de uitbijters nader onderzocht werden bleek dat er geen aanwijzingen zijn dat betreffende scholieren de lijst niet serieus ingevuld hebben. De uitbijters werden daarom meegenomen in de analyse. Allereerst werden de beschrijvende gegevens van de respondenten opgevraagd en Pearson-correlatie toetsen gedaan. Om te toetsen of er sprake is van mediatie-effecten van responsiviteit, ouderlijk toezicht en monitoring werd er gebruik gemaakt van multiële lineaire regressie. Bij het toetsen van pad c en het gehele mediatiemodel is gebruik gemaakt van regressie met bootstrap omdat er bij deze analyses niet voldaan was aan de voorwaarden van homoscedasticiteit en een normaal verdeeld residuenplot. Alle analyses werden twee keer uitgevoerd, waarbij er bij de tweede keer gecontroleerd werd op sekse en opleidingsniveau.

In het eerste model werd de relatie tussen etniciteit en criminaliteit getest (pad a, figuur 3). Wanneer het verband significant was betekende dit dat de mogelijke mediatie effecten van responsiviteit, ouderlijk toezicht en monitoring berekend konden worden. Vervolgens werd per opvoeddimensie apart bekeken of betreffende dimensie een mediator kan zijn. Eerst werd bekeken of de opvoeddimensie samenhangt met een niet-westerse etniciteit (pad b, figuur 3), vervolgens werd de relatie van de opvoeddimensie met criminaliteit getest (pad c, figuur 3). De laatste stap was het toetsen van het gehele mediatie-model. Een opvoeddimensie kon alleen een mediator zijn

MEDIEERT OPVOEDING DE RELATIE TUSSEN ETNICITEIT EN JEUGDCRIMINALITEIT?

wanneer zowel pad a, b als c significant waren. Wanneer dit het geval was werd met behulp van een Sobel-test bekeken of de mediatie significant was. Bij alle modellen werden significantieniveaus van ,05 en ,01 aangehouden.

Resultaten

In tabel 1 worden de beschrijvende statistieken ten aanzien van alle variabelen weergegeven. Ongeveer de helft van de steekproef bestaat uit jongens (50,1%) en het merendeel van de scholieren zit op VWO of VMBO-t/HAVO. Ongeveer één achtste van de respondenten is van niet-westerse afkomst. De schalen voor criminaliteit, responsiviteit en monitoring lopen van 1 tot 5 en scholieren scoren hier gemiddeld respectievelijk 1,13, 4,10 en 3,89. De gemiddelde score op ouderlijk toezicht is 2,71 op een schaal van 1 tot 3.

Tabel 1: Beschrijvende statistieken: aantal respondenten per categorie, percentages binnen de categorieën etniciteit, sekse en opleidingsniveau en gemiddelden en standaarddeviaties van criminaliteit, responsiviteit, ouderlijk toezicht en monitoring (N=7106)

	N	%	M(SD)
Etniciteit			
Niet-westerse etniciteit	960	13,5	
Sekse			
Jongens	3547	49,9	
Opleidingsniveau			
VMBO-p/t	1444	20,3	
VMBO-t/HAVO	1994	28,1	
HAVO/VWO	1575	22,2	
VWO	2093	29,5	
Criminaliteit			1,13(,27)
Responsiviteit			4,10(,79)
Ouderlijk toezicht			2,71(,37)
Monitoring			3,89(,96)

Noot. N=aantal respondenten. M=gemiddelde. SD=standaarddeviatie.

Correlaties

Naast de beschrijvende resultaten zijn ook de correlaties tussen de variabelen van belang. Uit de uitgevoerde Pearson-correlatietoets (tabel 2) blijkt dat een niet-westerse etniciteit significant met ,053 correleert met criminaliteit, wat erop wijst dat deze etniciteit samenhangt met een hogere score op criminaliteit. Daarnaast blijken responsiviteit, ouderlijk toezicht en monitoring allemaal

MEDIEERT OPVOEDING DE RELATIE TUSSEN ETNICITEIT EN JEUGDCRIMINALITEIT?

significant in verband te staan met criminaliteit met correlaties van respectievelijk $-.168$, $-.344$ en $-.226$. Dit betekent dat een hoge score op responsiviteit, ouderlijk toezicht of monitoring samenhangt met minder criminaliteit. Van de drie opvoeddimensies correleren alleen responsiviteit en ouderlijk toezicht significant met respectievelijk $-.023$ en $-.069$ met etniciteit: hoe meer responsiviteit of ouderlijk toezicht er in de opvoeding plaatsvindt, hoe kleiner de kans op een niet-westerse etniciteit. Alle opvoeddimensies blijken significant positief met elkaar samen te hangen: hoe meer van de ene opvoeddimensie voorkomt, hoe hoger de score op de andere dimensies. Jongens scoren hoger op criminaliteit dan meisjes en ervaren minder responsiviteit, ouderlijk toezicht en monitoring in de opvoeding dan meisjes. Een laag opleidingsniveau hangt significant samen met meer criminaliteit, minder responsiviteit, minder ouderlijk toezicht en minder monitoring. Een lager opleidingsniveau komt significant meer voor onder niet-westerse scholieren.

Tabel 2: Pearson-correlatie toets

	1	2	3	4	5	6	7
1. Criminaliteit	1						
2. Etniciteit	,053**	1					
3. Responsiviteit	-,168**	-,023*	1				
4. Ouderlijk toezicht	-,344**	-,069**	,352**	1			
5. Monitoring	-,226**	,021	,241**	,251**	1		
6. Sekse	,207**	,003	-,048**	-,081**	-,255**	1	
7. Opleidingsniveau	,156**	,081**	-,073**	-,056**	-,114**	,010	1

Noot. * $p < .05$, ** $p < .01$

Relatie etniciteit en criminaliteit

Middels een regressieanalyse wordt de relatie tussen criminaliteit en etniciteit (pad a, figuur 3) getoetst. Uit de analyse blijkt dat niet-westerse scholieren significant hogere scores op criminaliteit dan westerse scholieren ($B = .032$, $SE = .009$, $P < .01$).

Responsiviteit als mogelijke mediator

Om te bekijken of responsiviteit een mediator is, is eerst het verband tussen responsiviteit en etniciteit (pad b, figuur 3) getoetst. Uit de regressieanalyse blijkt dat er geen significant verschil in responsiviteit is tussen niet-westerse en westerse scholieren wanneer gecontroleerd wordt voor sekse en opleidingsniveau ($B = -.040$, $SE = .027$, $P > .05$). Het verband is wel significant in het model zonder controlevariabelen. Dit kan verklaard worden doordat er in de niet-westerse groep

MEDIEERT OPVOEDING DE RELATIE TUSSEN ETNICITEIT EN JEUGDCRIMINALITEIT?

significant meer lager opgeleiden voorkomen: van de niet-westerse scholieren volgt 58,3% onderwijs op VMBO-p/t of VMBO-t/HAVO niveau tegenover 46,8% van de westerse scholieren. Een lager opleidingsniveau staat significant in verband met minder responsiviteit, wat verklaart waarom het verband zonder controlevariabelen wel significant is. Vervolgens is de relatie tussen responsiviteit en criminaliteit getest (pad c, figuur 3). Responsiviteit blijkt negatief in verband te staan met criminaliteit: des te meer responsiviteit in de opvoeding voorkomt, des te minder criminele gedragingen er vertoond worden (model 1 pad c, tabel 3). Aangezien pad b in figuur 3 niet significant is, is er niet aan de voorwaarden van mediatie voldaan: responsiviteit valt daarom af als mediator.

Tabel 3: model 1: relatie responsiviteit met criminaliteit en gehele mediatiemodel, model 2: relatie ouderlijk toezicht met criminaliteit en gehele mediatiemodel, model 3: relatie monitoring met criminaliteit en gehele mediatiemodel

Variabele	Pad c		Mediatie	
	B	SE	B	SE
Model 1				
Etniciteit				
Responsiviteit	-,051**	,005		
Model 2				
Etniciteit			,015	,010
Ouderlijk toezicht	-,236**	,013	-,235**	,013
Model 3				
Etniciteit			,036**	,010
Monitoring	-,048**	,004	-,048**	,004

Noot. ** p<,01

Ouderlijk toezicht als mogelijke mediator

Ook bij ouderlijk toezicht is er naar de relatie tussen ouderlijk toezicht en etniciteit gekeken (pad b, figuur 3). Ouderlijk toezicht blijkt significant samen te hangen met etniciteit (B=-,070, SE=,013, P<,01). Tegen verwachting in staat een niet-westerse etniciteit echter in verband met minder ouderlijk toezicht. Ten tweede is er naar het verband tussen ouderlijk toezicht en criminaliteit gekeken (pad c, figuur 3). Ouderlijk toezicht blijkt negatief in verband te staan met criminaliteit: hoe meer ouderlijk toezicht, hoe minder criminele gedragingen er vertoond worden (tabel 3, model 2 pad c). Omdat alle paden van het mediatiemodel significant zijn, kan nu het hele mediatiemodel getoetst worden, waarbij het verband tussen criminaliteit en etniciteit verdwijnt (tabel 3, model 2

mediatie). Dit betekent dat er sprake is van gehele mediatie van ouderlijk toezicht. De Sobel-test geeft met een z-waarde van 5.16 aan dat de mediatie significant is ($P < .01$).

Monitoring als mogelijke mediator

Er komt significant meer monitoring voor in een niet-westerse opvoeding (pad b, figuur 3), dit verband is echter alleen significant na het toevoegen van controlevariabelen ($B = .086$, $SE = .032$, $P < .01$). Dit is mogelijk te verklaren doordat opleidingsniveau niet gelijk verdeeld is over de groepen: van de niet-westerse scholieren volgt 27,2% onderwijs op VMBO-p/t niveau tegenover 19,2% van de westerse scholieren en van de niet-westerse scholieren volgt 31,1% onderwijs op VMBO-t/HAVO niveau tegenover 27,6% van de westerse scholieren. Een laag opleidingsniveau blijkt juist samen te hangen met meer monitoring en hierdoor is de score van niet-westerse scholieren opvallend en afwijkend van de rest. Er blijkt tevens een significant verband te bestaan tussen monitoring en criminaliteit (pad c model 3, tabel 3). Dit verband blijkt negatief te zijn: hoe meer monitoring, hoe minder criminele gedragingen er vertoond worden. Omdat alle paden van het mediatiemodel significant zijn, wordt ook het gehele mediatiemodel getoetst (model 3, mediatie, tabel 3). De relatie tussen etniciteit en criminaliteit wordt echter sterker in plaats van zwakker, waardoor monitoring afvalt als mediator.

Discussie

Deze studie onderzocht of opvoeddimensies (responsiviteit, ouderlijk toezicht en monitoring) het verband tussen etniciteit en criminaliteit verklaren. Aan de hand van gegevens van 7106 12- tot 18-jarige scholieren uit het Peilstationsonderzoek is gevonden dat het hebben van een niet-westerse etniciteit samenhangt met een grotere kans op criminaliteit. Dit verband wordt verklaard door een mindere mate van ouderlijk toezicht in de opvoeding bij niet-westerse scholieren. Responsiviteit en monitoring spelen geen verklarende rol. Kortom blijkt alleen ouderlijk toezicht, wat minder voorkomt in een niet-westerse opvoeding, een beschermende factor te zijn tegen criminaliteit en het verband tussen etniciteit en criminaliteit te mediëren.

Relatie etniciteit met criminaliteit

Uit huidig onderzoek blijkt dat een niet-westerse etniciteit samenhangt met meer criminele gedragingen. Hoewel Bijl et al. (2006) en Jennissen en Blom (2007) tot dezelfde resultaten kwamen, maakten zij gebruik van registratiecijfers, waarbij sprake kan zijn van een “dark number”, wat betekent dat een groot deel van de delicten mogelijk niet bij de politie/justitie bekend was. Door deze onderzoeken aan te vullen met huidig zelfrapportage-onderzoek is er sterker bewijs voor het verband tussen etniciteit en criminaliteit (Bijleveld, 2013). Kruissink & Essers (2004) voerden 10

jaar geleden weliswaar ook zelfrapportage-onderzoek uit maar mogelijk had men toen te maken met een andere bevolkingssamenstelling. Daarnaast was hun steekproef kleiner (N=1056), waardoor het moeilijker was etnische minderheden weer te geven. Dit onderzoek maakt gebruik van een grote representatieve steekproef waardoor een representatief beeld van de huidige situatie geschetst wordt.

Bevindingen responsiviteit

Uit huidig onderzoek blijkt dat responsiviteit tegen verwachting in niet minder voorkomt in een niet-westerse opvoeding dan in een westerse. Dit verschilt met de verwachting gebaseerd op het onderzoek van Rudy en Grusec (2006), dat aantoonde dat niet-westerse ouders vaker een autoritaire opvoeding (weinig responsiviteit, veel controle) hanteren. Rudy en Grusec (2006) hebben alle opvoeddimensies echter in één model getest, en het verschil in responsiviteit tussen westerse en niet-westerse ouders daarbij niet apart bekeken. Dit onderzoek bekijkt de dimensies wel afzonderlijk. Weijers & Eliaerts (2008) omschrijven dat er ook responsiviteit voorkomt in een autoritaire opvoeding, alleen dat deze anders van aard is: het is meer gericht op het gezinscollectief in plaats van het individu. Daarnaast is de responsiviteit wat minder direct: ouders zijn vaak minder open. Er komt dus wel responsiviteit voor in een niet-westerse opvoeding, alleen in een andere vorm dan binnen een niet-westerse opvoeding.

Het blijkt dat meer responsiviteit in de opvoeding samenhangt met het plegen van minder criminaliteit. Dit resultaat komt overeen met het Amerikaanse onderzoek van Barnes & Farrell (1992), maar is nu voor het eerst voor een grote groep scholieren in Nederland vastgesteld. De steekproef van Barnes & Farrell (1992) was relatief klein (699 respondenten): huidig onderzoek gaat over een representatieve groep scholieren (N=7106) en in onderzoek naar etniciteit is dit vaak zeldzaam.

Het verband tussen meer responsiviteit en minder criminaliteit past in de theorie van Hirschi (1969): responsiviteit dient als sociale binding: een scholier wil zijn ouders niet teleurstellen en wanneer hij/zij een goede band met hen heeft weerhoudt dit een scholier ervan crimineel gedrag te vertonen. Doordat responsiviteit niet minder voorkomt in een niet-westerse opvoeding, valt de dimensie af als mediator.

Bevindingen ouderlijk toezicht, opgesplitst in ouderlijk toezicht en monitoring

Controle is in dit onderzoek opgesplitst in ouderlijk toezicht en monitoring. Bij ouderlijk toezicht gaat het erom in hoeverre een ouder op de hoogte is van wat een scholier doet in zijn/haar vrije tijd (indirecte controle), bij monitoring gaat het om het toestemming vragen wanneer een scholier bijvoorbeeld een avondje weg wil (directe controle).

Hoewel huidig onderzoek aantoont dat er minder ouderlijk toezicht plaatsvindt in een niet-westerse opvoeding dan in een westerse opvoeding werd op basis van de literatuur voorspeld dat er meer controle (waar ouderlijk toezicht een onderdeel van is) voor zou komen (Stevens et al., 2007; Rudy & Grusec, 2006). Er werd door Stevens et al. (2007) en Rudy & Grusec (2006) echter geen onderscheid gemaakt tussen ouderlijk toezicht en monitoring en controle werd gemeten aan de hand van vragen gericht op discipline. Weijers en Eliaerts (2008) omschrijven dat de controle bij niet-westerse ouders niet tot alle levensdomeinen van de scholier reikt; niet-westerse scholieren kennen een grotere mate van bewegingsvrijheid onder leeftijdsgenoten. In huidig onderzoek richten de vragen die ouderlijk toezicht meten zich vooral op activiteiten buiten de deur, wat verklaart waarom er tegen verwachting in een negatief verband gevonden is tussen een niet-westerse etniciteit en ouderlijk toezicht.

Monitoring blijkt net als in reeds genoemde onderzoeken meer voor te komen in een niet-westerse opvoeding. Monitoring is een directere vorm van controle en mogelijk meer dwingend van aard, wat aansluit bij de autoritaire opvoeding (weinig responsiviteit, veel controle) die niet-westerse ouders vaker hanteren. Ook in het boek van Weijers en Eliaerts (2008) komt naar voren dat de controle binnen een niet-westerse opvoeding meer op discipline gericht is, wat verklaart waarom monitoring wel meer voorkomt onder een niet-westerse etniciteit.

Zowel ouderlijk toezicht als monitoring blijken beschermende factoren te zijn tegen criminaliteit. Crosnoe, Erickson & Dornbusch (2002) hebben controle aan de hand van dezelfde soort items gemeten als huidig onderzoek ouderlijk toezicht meet, maar vonden geen verband tussen criminaliteit en ouderlijk toezicht. Zij maakte echter onderscheid tussen 5 items, terwijl dit onderzoek 9 items onderscheidt, wat mogelijk het verschil verklaart. Keijers et al. (2010) hebben controle op dezelfde manier opgesplitst als in huidig onderzoek maar ook zij vonden geen verband, wat mogelijk te maken heeft met de kleinere steekproef (N=289 tegenover N=7106 in huidig onderzoek).

Uit dit onderzoek blijkt dat alleen ouderlijk toezicht een mediator is: de dimensie blijkt beschermend te zijn tegen criminaliteit. Deze beschermende rol komt overeen met de onderzoeken van Griffin et al. (2002) en Parker en Benson (2004). Ook dit is te verklaren door de *sociale controle theorie* van Hirschi (1969): de scholier wordt indirect gecontroleerd door zijn/haar ouders en wil ze niet teleurstellen, wat de scholier ervan weerhoudt zich crimineel te gedragen. Uit de correlatietest blijkt dat ouderlijk toezicht in verband staat met responsiviteit: wanneer een ouder een goede, responsieve band met de scholier heeft, zal het makkelijker zijn de scholier indirect te controleren omdat de scholier zich meer met de ouder verbonden voelt en de ouder ook meer zal vertellen (Lilly, Cullen, Ball, 2002).

Sterkte en beperkingen

De kracht van dit onderzoek is dat het zich richt op opvoeddimensies in plaats van opvoedstijlen. Hoewel andere artikelen aantoonden dat etniciteit samenhangt met een autoritaire opvoeding werd niet duidelijk aan welke aspecten dit te wijten was. Dit onderzoek heeft hier inzicht in gegeven, waardoor interventies gericht op het terugdringen van criminaliteit op deze aspecten in kunnen spelen.

Een ander sterk punt van dit onderzoek is dat de vragenlijsten van een grote, representatieve steekproef zijn onderzocht: de niet-westerse etnische groep wordt ruim vertegenwoordigd en er is tevens rekening gehouden met stedelijkheidsniveau.

Een mogelijke limitatie van dit onderzoek is dat de niet-westerse etniciteiten samengenomen zijn vanwege het kleine aantal scholieren met deze etniciteiten. Mogelijk verschilt de mate van ouderlijk toezicht tussen de diverse niet-westerse groepen waardoor bepaalde groepen extra gevoelig zijn voor criminaliteit. Ook is er verschil te zien in criminaliteit tussen diverse niet-westerse groepen. Zo blijkt uit het onderzoek van Jennissen en Blom (2007) dat Antillianen bij alle delict typen de hoogste criminaliteitscijfers hebben en preventie voor hen wellicht het hardst nodig is. Het is dus van belang dat vervolgonderzoek onderscheid maakt tussen de divers etnische groepen.

Er moet tevens rekening mee gehouden worden dat criminaliteit gemeten wordt aan de hand van zelfrapportage, waarbij de kans bestaat dat scholieren een sociaal wenselijk antwoord geven, wat tot onderrapportage kan leiden. Hoewel geprobeerd is dit zoveel mogelijk te beperken door de anonimiteit te benadrukken (afname door een onderzoeksassistent in plaats van een docent, de vragenlijsten werden direct na afloop meegenomen in gesloten envelop), is niet uit te sluiten dat scholieren sociaal wenselijk geantwoord hebben. Het is onbekend in hoeverre dit de resultaten beïnvloed heeft.

Daarnaast is dit onderzoek cross-sectioneel van aard, wat betekent dat er geen eenduidigheid bestaat over of een opvoedstijl tot criminaliteit leidt of andersom. De verwachting is echter wel dat opvoeding voor criminaliteit komt.

Conclusie

Dit onderzoek toont aan dat ouderlijk toezicht een verklarende rol speelt in het verband tussen etniciteit en criminaliteit; monitoring en responsiviteit niet. Aangezien ouderlijk toezicht beschermend blijkt te zijn tegen criminaliteit en hier een gebrek aan is bij een niet-westerse opvoeding, zouden ouders baat kunnen hebben bij opvoedondersteuning gericht op deze dimensie. Er zijn al interventies op dit terrein; zo biedt het NJI een Themis-Opvoedcursus aan voor moeders uit niet-westerse migrantengroepen, waarbij hen onder andere adequate opvoedingsvaardigheden

aangeleerd worden (NJI, 2016). Op basis van dit onderzoek wordt geadviseerd bij dergelijke interventies vooral in te spelen op ouderlijk toezicht, zodat ouders leren hoe zij hun kinderen op een effectieve manier kunnen controleren waardoor deze minder kans hebben criminaliteit te plegen.

Om de interventie nog specifiekere te kunnen maken, zou bij vervolgonderzoek in Nederland etniciteit opgesplitst kunnen worden in subetniciteiten, waardoor duidelijker wordt welke verschillen er binnen de niet-westerse groep in Nederland in opvoeding zijn. Er kan zo in kaart gebracht worden welke groep ouders het meeste baat heeft bij een interventie en of er per etnische groep ook op andere dimensies ingespeeld dient te worden.

Op basis van dit onderzoek wordt geadviseerd de opvoedinterventie zo vroeg mogelijk te starten: omdat uit dit onderzoek blijkt dat criminaliteit al vanaf 13-jarige leeftijd toeneemt kan de interventie het best gestart worden zodra de scholier op het voortgezet onderwijs komt. Door kleine criminaliteit op jongere leeftijd te voorkomen kan ook voorkomen worden dat scholieren overgaan in zwaardere criminaliteit (Tanner, Davies & O'Grady, 1999). Dit is niet alleen voor het individu, maar ook voor de maatschappij van belang: voorkomen is beter dan genezen.

Referenties

Arnett, J.J. & Hughes, M. (2012). *Adolescence and Emerging Adulthood, a Cultural Approach*. Pearson Education Limited. Edinburgh Gate.

Barnes, G.M. & Farrell, M.P. (1992). Parental Support and Control as Predictors of Adolescent Drinking, Delinquency, and Related Problem Behaviors. *Journal of Marriage and Family*, 54(4), 763-776. Doi:10.2307/353159

Bernazzani, O., Cothe, C., & Tremblay, R. E. (2001). Early parent training to prevent disruptive behavior problems and delinquency in children. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 578(1), 90-103. Doi:10.1177/000271620157800106

Bijl, R.V., Blom, M., Oudhof, J., & Bakker, B.M.F. (2006). Criminaliteit, etniciteit en demografische ontwikkeling. *Justitiële verkenningen*. Verkregen op 25 september, 2015, van <http://www.bjutijdschriften.nl/tijdschrift/justitieleverkenningen/2016/2>

Bijleveld, C.C.J.H. (2013). *Methoden en Technieken van Onderzoek in de Criminologie*. Den Haag: Boom.

Crosnoe, R., Erickson, K.G., & Dornbusch, S.M. (2002). Protective functions of family relationships and school factors on the deviant behavior of adolescent boys and girls: Reducing the impact of risky friendships. *Youth & Society*, 33(4), 515-446. Doi:10.1177/0044118X02033004002

Eldering, L. (2006). *Cultuur en opvoeding. Interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief*. Rotterdam: Lemniscaat.

Griffin, K.W., Botvin, G.J., Scheier, L.M., Lawrence, M., Diaz, T., & Miller, N.L. (2000). Parenting practices as predictors of substance use, delinquency, and aggression among urban minority youth: Moderating effects of family structure and gender. *Psychology of Addictive Behaviors, 14*(2), 174-184. Doi:10.1037//0893-164X.14.2.174

Hirschi, T., & Stark, R. (1969). Hellfire and Delinquency. *Social Problems, 17*(2), 202-213. Doi: 10.2307/799866

Hoeve, M., Blokland, A., Dubas, J.S., Loeber, R., Gerris, J.R.M., & Laan, P.H. van der. (2008). Trajectories of Delinquency and Parenting Styles. *Journal of Abnormal Child Psychology, 36*(2), 223-235. Doi:10.1007/s10802-007-9172-x

Hoeve, M., Dubas, J.S., Eichelsheim, V.I., Laan, P.H. van der., Smeenk, W., & Gerris, J.R.M. (2009). The Relationship Between Parenting and Delinquency: A Meta-analysis. *Journal of Abnormal Child Psychology, 37*(6), 749-755. Doi:10.1007/s10802-009-9310-8

Hoeve, M., Dubas, J.S., Gerris, J.R.M., Laan, P. van der., Smeenk, W. (2011). Maternal and paternal parenting styles: Unique and combined links to adolescent and early adult delinquency. *Journal of Adolescence, 34*(5), 813-827. Doi :10.1016/j.adolescence.2011.02.004

Jennissen, R.P.W. & Blom, M. (2007). Allochtone en autochtone verdachten van verschillende delicttypen nader bekeken. WODC. Verkregen op 26 september, 2015, van <http://repository.tudelft.nl/view/wodc/uuid:026813cf-d49e-44ad-87c6-0535dd7eac1d/>

Junger, M. (1990). Delinquency and Ethnicity: An Investigation on Social Factors relating to Delinquency among Moroccan, Turkish, Surinamese and Dutch Boys. Kluwer Law and Taxation Publishers, Deventer.

Keijsers, L., Branje, S.J.T., Valk, I.E. van der., & Meeus, W. (2010). Reciprocal effects between parental solicitation, parental control, adolescent disclosure, and adolescent delinquency. *Journal of Research on Adolescence, 20*(1), 88-113. Doi:10.1111/j.1532-7795.2009.00631.x

Kerr, M., & Stattin, H. (2000). What parents know, how they know it, and several forms of adolescent adjustment. *Developmental Psychology, 36*(3), 366-380. Doi:10.1037//0012-1649.36.3.366

Kruissink, M., & Essers, A.A.M. (2004). Zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit in de periode 1990-2001. WODC. Verkregen op 26 september, 2015, van <http://repository.tudelft.nl/view/wodc/uuid:b2ac0cdc-e616-4dfa-a6cf-c896b13773fb/>

Laan, A.M. van der., & Blom, M. (2011). Jeugdcriminaliteit in de periode 1996-2010. Verkregen op 15 januari, 2016, van <http://repository.tudelft.nl/view/wodc/uuid:25fcd0bd-3dcd-494a-bcb3-c0e4bb691c84/>

Lilly, J.R., Cullen, F.T., & Ball, R.A. (2011). Criminological theory: context and consequences (5de editie). Londen: Sage.

Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen & E. M. Hetherington, *Handbook of child psychology: Vol. 4. Socialization, personality, and social development* (4th ed.). New York: Wiley.

NJI. (2016). Themis Opvoedcursus – Voor moeders uit niet-westerse migrantengroepen. Verkregen op 26 mei, 2016, van <http://www.nji.nl/nl/Databank/Themis-Opvoedcursus--Voor-moeders-uit-niet-westerse-migrantengroepen.html>

Parker, J.S., & Benson, M.J. (2004). Parent-adolescent relations and adolescent functioning: self-Esteem, substance abuse and delinquency. *Adolescence*, 39(155), 519-530.

Rijksoverheid. (2015). Criminaliteit onder jongeren tegengaan. Verkregen op 7 december, 2015, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdcriminaliteit/inhoud/aanpak-jeugdcriminaliteit>

Rudy, D., & Grusec, J.E. (2006). Authoritarian Parenting in Individualist and Collectivist Groups: Associations With Maternal Emotion and Cognition and Children's Self-Esteem. *Journal of Family Psychology*, 20(1), 68-78. Doi:10.1037/0893-3200.20.1.68

Stevens, G.W.J.M., Vollebergh, W.A.M., Pels, T.V.M., & Crijnen, A.M. (2007). Parenting and Internalizing and Externalizing Problems in Moroccan Immigrant Youth in the Netherlands. *Journal of Youth and Adolescence*, 36(5), 684-695. Doi:10.1007/s10964-006-9112-z

Tanner, J., Davies, S., & O'Grady, B. (1999). Whatever Happened to Yesterday's Rebels? Longitudinal Effects of Youth Delinquency on Education and Employment. *Social Problems*, 46(2), 250-274.

Thompson, A., Hollis, C., & Richards, D. (2003). Authoritarian parenting attitudes as a risk for conduct problems. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 12(2), 84-91. doi:10.1007/s00787-003-0324-4

Verdurmen, J., Monshouwer, K., Dorselaer, S. van., Lokman, S., Vermeulen-Smit, E., & Vollebergh, W. (2012). Jeugd en riskant gedrag 2011. Kerngegevens uit het peilstationsonderzoek scholieren. Trimbos Instituut.

Weijers, I., & Eliaerts, C. (Red.) (2008). Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Williams, L.R., Degnan, K.A., Perez-Edgar, E., Hederson, H.A., Rubin, K.H., Pine, D.S., Steinberg, L. & Fok, N.A. (2009). Impact of Behavioral Inhibition and Parenting Style on Internalizing and Externalizing Problems from Early Childhood through Adolescence. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 37(8), 1063-1075. doi:10.1007/s10802-009-9331-3